Column Wajir 5

Van Garissa naar Wajir
door het zand en de nacht

De chauffeur van de bus kijkt me super alert aan. Hij zit al uren lang m*irra* te kauwen. *Mirra* is een drug die de werking van koffie overtreft. Hij mag vannacht niet slapen. Ik heb koppijn en de hele dag nog geen koffie gehad, maar *mirra* dat trekt me toch niet.

Onder het bordje NIET ROKEN EN KAUWEN, vind ik de vertegenwoordiger van de maatschappij. ‘’Geef me een half uur’’, vraagt hij. ‘’De bus is nu in top conditie, maar hij wil niet starten’’. Volgens mij kan dat ook niet omdat een van de polen half uit de accu aan het rotten is, maar met de derde geleende accu slaat de vertrouwde luchtvervuiler eindelijk aan. De zon gaat bijna onder, we kunnen weg. Alleen nog even bidden.

Struikrovers

Na een paar kilometer begint een weg van harde scherpe keitjes. Voorlopig valt het mee. Met een flinke vaart stuiven we over het wasbord (kleine golfjes van keitjes). Je zweeft dan eigenlijk over de weg. Eén politieagent zit nu helemaal voorin. We zijn inmiddels bevriend met Joseph, de andere politieagent die naast ons de deur bewaakt. Elk licht in de verte wordt geïnterpreteerd. Is het een 4X4, een vrachtwagen of een bus? Beweegt die of staat die stil? In en rond Wajir leven drie grote en twee kleinere clans in onmin met elkaar. De strijd om te overleven is keihard en dus zijn er altijd ruzies over bronnen en weide gronden. Toen er steeds meer moderne wapens uit de omliggende conflictgebieden voor de prijs van een paar geiten te koop waren, liep het uit de hand. Sommige families die hun vee kwijtraakten schakelden over op een bestaan als struikrover. Shifta’s worden ze genoemd. Voor hen is er geen moreel opstakel om vrachtwagens en bussen te overvallen, zolang die maar van een andere clan zijn.

Wederzijdse gijzeling

Toch is het nu al weer lang geleden dat voor het laatst een bus overvallen is. Dat is te danken aan Wajir Peace en Development, een van onze belangrijkste partners in Wajir. De busverbinding is namelijk de belangrijkste levensader tussen Wajir en de rest van de wereld. Dankzij de bus komen groenten en fruit, de krant en zelfs eieren en brood naar Wajir. Het compromis over de bus is via traditionele en moderne onderhandel technieken tot stand gekomen en even eenvoudig als doeltreffend. Elke clan heeft een bus. Als die door een andere clan wordt aangevallen zullen alle vier andere clans de bus van de boosdoener overvallen en in brand steken. Deze wederzijdse gijzeling werkt al vijf jaar!

Het mulle zand

Na een uurtje keitjes begint het zand. Het heeft geregend, dus diepe kuilen en modderpoelen. Sommigen zijn als ondoorcrossbaar gemarkeerd. Er staan grote doornstruiken in. Dan zit er niks anders op dan de weg verlaten. Met kapmessen hebben voorgangers nieuwe wegen gebaand. Nauwe paadjes tussen struiken en bomen door en dan weer terug op de weg. Soms zien we in het licht van de koplampen een antilope. De chauffeur spaart konijntjes door de verblindende koplampen uit te draaien en in het pikkedonker door te razen. Hij voelt zich net als de bus in topconditie.

Column Wajir 5

Paasvuur

Om beurten houden Abdirahman en ik de wacht. Bij elke stop is het opletten tot het laatste moment of er niet iemand toch een rugzak naar beneden gooit of bij onze kisten komt. Nick waakt mee. Hij claimt de volgende avond dat hij 40 uur niet geslapen heeft. Josh en Maas slapen in onmogelijke houdingen op onze schoot. Soms stopt de bus opeens ergens in de duistere nacht. Geen enkele aanwijzing, dat daar iets is. Maar dit zijn nomaden, ze weten precies waar ze zijn en vinden feilloos kilometers de bush in, het kamp waar hun familie slaapt.
Tegen middernacht zien we flakkerend licht in de verte. Opwinding in de bus. Als we dichterbij komen zien we dat het een vuur is, groot als een paasvuur. Het verschaft licht aan 60 gestrande passagiers en houdt de wilde beesten op afstand. Hun bus staat dwars op de weg. Omhelzingen met onze passagiers. Het is de bus van gisteren. De monteurs uit onze bus trekken hun vetspuit weer te voorschijn en beginnen met hamers en mokers aan hun tweede stel bladveren van vandaag. ‘’Zo zie je maar’’ zegt politieagent Joseph,’’ gelukkig is onze bus nu in orde.’’

Transafrikaanse chauffeurs

Om twee uur ´s nachts duiken er kolossen op die de hele weg blokkeren. Twee vrachtwagens dwars. Nog een erachter. Ook de politie kijkt gespannen. Is dit een hinderlaag? Maar de woestijn rijders zitten alleen maar vast in het zand. Onze alerte chauffeur stuurt behendig om ze heen en probeert zo veel mogelijk vaart te houden. Mijn schreeuw gaat verloren in het volume van de toeter. Midden op de weg, de enig begaanbare weg, naast de vrachtwagen die ons zicht blokkeert, liggen mensen te slapen. De chauffeur redt hun levens door rakelings langs hen heen te sturen, onvermijdelijk het mulle zand langs de wegkant in. Het gewicht van de bus ploegt nog een meter of twintig door. Dan staan we stil. Ik stap uit en inspecteer de slapers. Ze zijn niet dood, maar verroeren geen vin. Doen geen oog open. Ze lijken niet eens geschrokken, ze helpen niet, bieden geen excuses aan, ze slapen gewoon door! Men haalt de schouders op. Het zijn Transafrikaanse chauffeurs. Die trekken zich helemaal nergens iets van aan. Ze koken hun eigen eten, slapen als zelfs *Mirra* niet meer werkt en gaan verder als ze wakker worden. Ze komen overal, van Caïro tot Kaapstad.

Zin in koffie

Na een uur graven en manoeuvreren zijn we weer op weg. Helemaal voorin komt een plekje vrij. Een groot verlangen welt in me op om nog even een tukje te doen tot het licht wordt. Het is half vijf als ik wakker schiet. Recht voor ons een rood lichtje in lucht. Dat is een van de zendmasten van Wajir. Ik heb koppijn en zin in koffie.

De groeten

De groeten ditmaal aan alle vrachtwagenchauffeurs van Hattem tot Welsum. Geniet van koffie, maar drink het met mate. Je hersenen wennen eraan en willen steeds meer. Je krijgt er koppijn van, vooral als onthoudingsverschijnsel. Als je uitslaapt bijvoorbeeld en dus later dan gewoonlijk je koffie krijgt. Drink veel water. Zo leer ik van alles van de dokters van de Stichting Welzijn Wajir.